

№ 1 «Еркетай» Алға бөбекжай балабақшасы

2023-2024 оқу жылдарындағы жоғары оқу орындарынан басқа білім беру ұйымдарына арналған «Біртұтас тәрбие бағдарламасын» іске асыру аясында ұйымдастырылған «Әлі талай жыр болып жазыларсың» атты мерекелік іс – шара.

М. Мақатаевқа арналған әдеби – сазды кеш

«Әлі талай жыр болып» жазыларсың»

Кештің мақсаты:

Ақиық ақын, артына айрықша өшпестей із қалдырған Мұқағали Мақатаевтың өмірі мен шығармашылығына шолу жасау. М.Мақатаевтың өлеңдері мен әндері арқылы адамзатты елжандылыққа тәрбиелей отырып, поэзия әлемінің сырын ашу.

Бүгінгі іс шарамыз 4 бөлімнен тұрады:

1. Тақырыпты ашу, таныстыру /слайд түрінде/
2. «Жырлайды жүрек» /Ақынның өлеңдерін жатқа оқу/
3. «Талантынды таныт» Ақынның сөзіне жазылған өлеңін орындау
4. «Сұрақ – жауап» айдары

Кештің көрнекілігі: М.Мақатаевтың суреті, ақынның шығармасы мен өміріне арналған көрме. Видео сюжеттер, слайд, сазды әуен.

Жүргізуші: Армысыздар қадірлі ұстаздар мен құрметті қонақтар. Жыл керуені алға жылжыған сайын Мұқағали Мақатаевтың артына қалдырған өшпес мұрасы, жарық жұлдыздай қараңғы түннен сәуле шашқандай жарқырайды. Абай үндес Мұқағалидай перзенті бар біздің халық шынымен де бақытты. Мұқағали – ғажайып, сыршыл ақын. Оның өлеңдерін оқыған сайын ақиқат пен сезім, сананың бірлігі көңілге ұялайды.

Ендеше, ақиық ақынның шығармашылығына арналған «Әлі талай жыр болып жазыларсың» атты жыр кешімізді бастаймыз.

Жүргізуші: Аламан бәйгеде оза шауып, өлең- жырда шашасына шаң жұқтырмаған ерен жүйрік, талантты тұлға Мұқағали ақынның өмір жолы әр алуан. Оны біріміз білсек, біріміз білмейміз. Олай болса қыран тағдырлы ақын Мұқағали Мақатаевтың өмір жолынан деректерге назар аударайық.

/ Интерактивті тақтадан Мұқағали Мақатаев туралы бейнеролик жүреді./

Ақиық ақын 1931 жылдың 9 – ақпанында Алматы облысы, қазіргі Райымбек ауданы, Қарасаз ауданында дүниеге келген. Мұқағалидың әкесі Сүлеймен

шаруа адамы болған. Бастауыш сыныпты Қарасазда оқып, орта мектепті Нарынқолда интернатта оқып бітіреді. Мектепте оқып жүрген кезінде ең алғашқы өлеңдерін жазып бастаған.

1948 жылы орта мектепті бітірісімен мәдени – ағарту саласында түрлі қызметтер атқарады. Мектепте әдебиет сабағында сабақ берді. Аудандық газетте әдеби қызметкер болып істейді. Ол 1962 жылы Алматыға қоныс аударып, әдеби ортаға етене араласа бастайды. Алматы шет тілдері институтының неміс тілі, Қазақ мемлекеттік университетінің филология факультетінде оқып, Мәскеудегі М.Горкий атындағы әлем әдебиеті институтында білім алады.

Мұқағали Алматыдағы қазақ әдебиеті мен өнерінің қаймақтары шоғырланған ортада өткерген аз ғана жылдар ішінде өзіндік дара үнін, қайталанбас дарынын танытып, өнімді еңбектене білді. Көзінің тірісінде жариялап үлгерген жыр жинақтары:

«Ильич» 1964, «Армысындар достар» 1966ж, «Қарлығашым келдің бе?», «Мавр» 1970ж, Аққулар ұйықтағанда 1973ж, Шуағым менің 1975ж.

Иә, ақын туралы бүгінгі таңда естеліктер де жазылып, лебіздер айтылуда. Бірақ ақын туралы айтқанымыздан айтпағанымыз көп. М.Мақатаев туралы көбірек білгіміз келсе, оның өлеңдерін оқиық. Жоғарыда атап өткеніміздей ақынның тырнақалды туындыларының бірі «Аққулар ұйықтағанда» поэмасынан үзінді.

Орындайтын: Бирмағамбетова Алия

Жүргізуші:

Айтылар естеліктер мен туралы,
Біреулер жан еді дер өр тұлғалы.
Біреулер тұлпар еді деуі мүмкін,
Бүтінделмей кеткен бір ертұрманы.

Өмір – сырға толы, қызық әлем. Жүрекке бірде қуаныш сыйлап, бірде еріксіз мұңға бөлейді. Өмір – күрес, өмір – дастан. Жалғанның барша қиындығы өтпелі екендігі ақынды бейжай қалдырмайды. Өмір туралы ақынның мына бір өлеңіне кезек берсек.

«Ей өмір» орындайтын: Алия

Жүргізуші: Ардағымсың, әкетайым асқарым,
Қанатымсың, бар байлығым, аспаным.
Сенің арқаң бүгінгі күн көргенім,
Жанымдасың керегі не басқаның, -

дегендей әкенің орны бір бөлек.

«Әке» Орындайтын : Гүлдана

Жүргізуші: Туған жерге, елге, халқына, Отанына, ана тіліне деген махаббат сезімі ақын ретінде оның басты тақырыбы еді. Ол өзінің ұлтын, туған тілін ерекше құрметтеді.

«Үш бақытым» орындайтын: Малика

Жүргізуші: Поэзия, менімен егіз бе едің – деп өзі жырлағандай, М.Мақатаев өлең жазып қана қоймай, өз өлеңдерін шебер оқи алған ақын. Ол біраз уақыт Қазақ радиосында диктор болып та қызмет етеді. Оның дауыс ерекшелігін, оқу мәнерін қазақтың Левитаны атанған Әнуарбек Байжанбаев жоғары бағалап, өз бағасын береді. Ендеше ақынның өз дауысын естіп көрейік.

/Интерактивті тақтадан бейнеролик жүреді /

----- **ӨЗ ДАУЫСЫ** -----

Жүргізуші: Осы өлеңдерін тыңдай отырып, мәнерлеп оқудың не екенін шын мәнінде түсінесің. Ерекше дауыс тазалығы таң қалдырып, тыңдаушыны өзіне баурайды. Ақын шеберлігі балаларға ғана емес, ұстаздар қауымы бізге де көп нәрсені үйретеді.

Әйел – ару, әйел – жар,

Әйел ана әлемге.

Әйел дастан, әйел жыр, - деп

Әйелдер жайлы айтылатын әңгіме де, қозғалатын тақырып та көп. Бір қолымен бесікті, бір қолымен әлемді тербеткен аналар, әйелдер қауымын Мұқағали өз тақырыбына арқау етті.

«Әйелдер – ай» Орындайтын: Айдидар Мамбетиярова

Жүргізуші: Өлең өнер, өлең дерт, оны туа біткен дарын иесі, шын талант қана өмірге әкеледі. Ақын әкелген әрбір сөз жүректерге ән болып, әуен болып жетіп жатады. Оның өлеңдері – таңғы шықтай мөлдір, сырлы әуенді.

Адамның ең ұлы қасиеті бақытты болуға талпынуы. Бірі бақытты байлықтан іздесе, ал енді бірі бақытты басқа нәрселерге теңеп жатады. Ал шын мәнінде «Бақыт деген не өзі?» Оны Гүлжазирадан сұрап көрейік.

«Бақытым менің алыста» Орындайтын: Мария

Жүргізуші: Ғашықтық – шетсіз, шексіз әлем. Махаббат – ақындардың жырында, күйшілердің күйінде, әншілердің әнінде шырқалады. Мұқағали - махаббаттың символы. Оның өлеңдері талай жаралы жүректерді емдеп, ғашық жүректерді табыстырған. Мұқағалидың «махаббат» тақырыбында жазылған өлеңдерін естігенде тебіренбейтін жан жоқ шығар, сірә.

Бүгінгі кешімізде ақынның өлеңдерін оқумен қатар, оның сөзіне жазылған тамаша әндерді де тыңдай аламыз.

Тыңдап жүрген жанымызға жақын әндердің көбінің сөзін М.Мақатаев жазғанын бірі білсе, бірі білмейді. Кезекті осы әсем әндерге берейік.

«Мен ғашықпын» Орындайтын: Сансызбаева Айжан

«Сен менің» Орындайтын: Базарғалиева Қарлығаш

Жүргізуші: Айтылмаған Мұқанда арман бар ма?
Әрбір әні толы ғой армандарға
Шерте білген мұңдарын жас қайыңға
Дәл Мұқандай қазақта ақын бар ма? –

деп бүкіл саналы өмірінде елінің болашағын жырлап өткен, халқына деген махаббатын поэзияда ғана емес, өмірде де күресте де үлкен азаматтықпен қорғай білген М.Мақатаев мұралары ешқашан өлмек емес және оны жаттап өту біздің парызымыз. Жылдар тізіліп өткен сайын Мұқағали ақынның бейнесі тұлғалана, биіктей түседі. Оның рухани қазынасын ұлт иелігіне асыратын ХХІ ғасырдың жастары – ол біз.

Ақынның кезекті өлеңі «Не деген керемет күн» орындайтын: Раушан

Сұрақ – жауап.

1. М.Мақатаевтың шын аты? /Мұхамметқали/
2. Ақынның тұңғыш өлеңі? /«Қырман басында»/, /«Қойшы бала – Әкітай»/ 1949ж
3. Ақынның анасының есімі? /Нағиман/
4. М.Мақатаевтың ақын досы? /Шәміл/
5. Ақын мұражайы қайда орналасқан? /туған жері Қарасазда/
6. Майгүлге өлеңін кімге арнаған? /қызына/
7. М.Мақатаевтың «Саржайлау» өлеңіне ән жазған композитор? /Н.Тілендиев/
8. «Дариға домбырамды берші маған» өлеңі кімге арналған? /Н.Тілендиевтің жары Дариғаға/
9. Мұзбалақ ақын неше жаста дүниеден өтті? /45 жаста/
10. «Аманат» жинағы қай жылы жарық көрді? /(1999 – 2000 ж.ар) – 70 ж орай/
11. Ақынның жары кім? /Лашын Әзімжанова/ / Ләзима/
12. Ақынның балалары? /Ләззат, Майгүл/, Жұлдыз (1953ж), Алмагүл (1958ж), Айбар (1960ж), Шолпан (1966).
13. Ол қай жылы үйленді? /1949/ / 18 жасында/
14. Ақын алғаш еңбек жолын қандай мамандықтан бастады? / орыс тілі мұғалімі/
15. Ақын неше жасында өлең жаза бастайды? /14 – 15 жаста/
16. Ақынның алғашқы жыр жинағы неше жасында шықты? /33 жаста/

«Ғасыр ақыны» атанған Мұқағали жырлары жылдан – жылға, ғасырдан – ғасырға жалғаса бермек! Мұқағали – мәңгілік өмір!

***Жүргізуші:* Міне, кешке қатысқан тындарман қауым Мұқағалидың сырлы, әуенді, мұнды жырларына қанық болдыңыздар деп ойлаймын. Бүгінгі кешіміз өз мәресіне жетті. Жақсы күндерде жолыққанша.**